

І.М. Бікбов, здобувач
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ В ОЦІНЦІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЙ БАНКУ

Однією з найбільш складних проблем управління прибутком у банку з розгалуженою мережею філій є розробка методології оцінки ефективності їх діяльності, яка б забезпечувала об’єктивність отриманих результатів та була спрямована на мотивацію досягнення стратегічних цілей банку. Оскільки філії не є незалежними комерційними організаціями, їх операції взаємопов’язані в межах існуючих технологій обслуговування клієнтів, то необхідно розробити механізм перерозподілу доходів між усіма філіями, що беруть участь у процесі надання послуги або створення банківського продукту. Насамперед це стосується питання оцінки рівня прибутковості тих філій банку, що залучають ресурси, які інші філії використовують для проведення активних операцій. Філія може бути донором або акцептором залежно від характеру її балансу. Позитивний дисбаланс виникає у філій, що є нетто-донорами ресурсів, активний дисбаланс виникає у філій – нетто-споживачів ресурсів.

Для вирішення даної проблеми, на наш погляд, необхідно використовувати механізм трансфертних цін, за якими філії, що розміщують ресурси, можуть купувати їх у філій, що залучають ресурси.

Трансфертна ціна (*Transfer Price*) – ціна, за якою ресурси передаються між структурними підрозділами банку. Трансфертна ціна ресурсів повинна бути оптимальною, тобто забезпечувати компроміс між інтересами донорів та споживачами ресурсів. Її величина відрізняється від фактичної вартості залучених ресурсів як на окремих сегментах ринку, так і в цілому по банку. Якщо внутрішня трансфертна ціна занижена, то в програші залишаться філії, що залучають ресурси, і, навпаки, якщо вона завищена – то в програші залишаться філії, що розміщують ресурси.

Визначивши ту модель трансфертного ціноутворення, яку в банку доцільно використовувати на даному етапі його розвитку, необхідно розрахувати фінансовий результат філії *PRd* за такою методикою:

$$PRd = Io + Ir - Eo - Er - E, \quad (1)$$

де *Io* – операційні доходи;
Ir – доходи від продажів ресурсів;
Eo – операційні витрати;
Er – витрати на купівлю ресурсів;

E – прямі накладні витрати (фонд оплати праці, оренда, зв'язок, утримання приміщень тощо).

Фінансовий результат Ir (Er) – дохід (витрати) філії від продажу (купівлі) ресурсів дорівнює:

$$Ir \text{ } Er = \sum_{j,t} Dj, t \cdot IPj, t \cdot \frac{t}{365 \cdot 100}, \quad (2)$$

де Dj, t – позиція філії за ресурсами на даний період;
 IPj, t – внутрішня трансфертна ціна ресурсів;
 t – строк, на який залучається ресурс;
 j – вид валюти.

У загальному вигляді оцінка трансфертної ціни на відповідний строк t для валюти j приблизно дорівнює середньому середньозваженої вартості PPj, t і прибутковості інструментів Yj, t для відповідних строків, який зважений на емпіричний коефіцієнт, що враховує перерозподіл маржі доходу на користь філій-акцепторів ресурсів з урахуванням ризиків R , прийнятих ними.

$$IPj, t = PPj, t + (Yj, t - PPj, t) \cdot (1 - R). \quad (3)$$

Отже, трансфертне ціноутворення є ключовою частиною управління прибутком банку з розгалуженою мережею філій, інструментом поточного фінансового планування, що дає можливість оцінити ефективність діяльності окремих структурних підрозділів банку, зокрема і філій, а також якість управління банківськими ризиками.

Бікбов, І.М. Трансфертне ціноутворення в оцінці ефективності діяльності філій банку [Текст] / І.М. Бікбов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р., м. Суми): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2009. – Т. 1. – С. 122-124.